

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani,
Gradišče 17/1. — Št. telef. 552. — Štev. računa
pri ček. uradu 11.953. — Dopisi se ne vračajo.
Plača in tož se v Ljubljani.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za ozemlje SHS:

letno	K 150—
za pol leta	80—
za četrto leta	45—
mesečno	15—

Leto IV.

Ljubljana, 5. januarja 1921.

Štev. 1.

VSEBINA: Uvodnik. — O vodnih silah, elektrarnah in sličnem. — Gospodarska kronika leta 1920. — Varstvo industrijske lastnine. — Površni načrt ustave. — Izvoz in uvoz. — Narodno-gospodarske zadeve. — Razno. — Naznanila trgovske in obrtniške zbornice. — Najnovejša poročila. — Borza. — Tržna poročila.

Današnja številka »Trgovskega lista« se pošlje na ogled razven p. n. trgovcem, tudi tem obrtnikom, gostilničarjem in kavarnarjem, ki dosedaj niso bili naši naročniki. List ne zastopa le trgovske in industrijske, ampak v isti meri tudi obrtniške interese, radi tega pričakujemo, da nas pri izdajanju lista vsestransko podpira tudi obrtništvo.

Pri tej priliki prosimo vse one, ki ne nameravajo sprejemati našega lista, da ga takoj vrnejo npravištvu, ker se bodo sicer smatrali za redne naročnike ter se jim bo časopis redno pošiljal.

Ljubljana, 4. januarja 1921.

S pričujočo številko stopa naš list v leto 1921. Pri tem smatramo za potrebno, da izpregovorimo nekaj resnih besed o namenu našega glasila in o nalogah, ki ga čakajo v najbližji bodočnosti. List je bil ustanovljen v dobi največje gospodarske desorijentacije od skupine oseb, ki so se dobro zavedale resnosti časa ter nujne potrebe strokovnega in stanovskega glasila in zagovornika trgovstva in industrije. Vsa naša javnost je stala pod utisom vedno bolj naraščajoče druginje ter je dvigala venomer ostre napade proti trgovskemu stanu. Dnevno časopisje je v službi domačih političnih strank vedno bolj izrabljalo ta mučni položaj ter je v nepoznanju dejanskih razmer in pravih gospodarskih vzrokov krize uporabljalo druginjo in vse z njo zvezane kalamitete za napadanje trgovskega stanu. Vlada sama je izgubila orijentacijo ter se je lovila za popularnost brez ozira

na to, ali je bilo to stvarno utemeljeno ali ne, pri čemur jo je razvoj dogodkov sam dezavuiral. V tej dobi se je rodil naš list. Premagati nam je bilo mnogo težkoč, tehnične in druge narave, in radevolje priznamo, da včasih čitateljem nismo mogli nuditi onega gradiva, ki bi ga sami želeli. Premagati nam je bilo treba predvsem ukoreninjeni predsodek, da se trgovci najbolje zastopa sam, brez ozira na svoje stanovske tovariše, ono naziranje, ki ga rodi konkurenčni boj, katero pa gre v toliko predaleč, da pozabi, da ima celokupni trgovski stan rešiti naloge, za katere je nujno potrebna močna stanovska organizacija in sinteza vseh sil. Ta položaj je bil razumljiv iz pretekla dobe, v kateri smo živeli pod neprijetnim protektoratom naših močnih narodnih nasprotnikov v razpadli monarhiji, ki so s svojimi strokovnimi organizacijami vodili vso gospodarsko politiko velike države ter nam naravno prepustili vlogo gledalcev in posnemalcev. Ko pa nam je v novi domovini naenkrat stopilo živo državno življenje neposredno pred oči, ter se je bilo naenkrat treba otesti nekdanje pasivne vloge ter prevzeti odgovornost in sodelovanje v državni gospodarski politiki, tej nalogi nismo bili prav kos ter smo videli povsod samo negativno stran, ne da bi upoštevali tudi drugo plat ter sami dejansko posegli v razvoj dogodkov. Na srečo je v tem času vsled požrtvovalnosti nekaterih oseb gremijalna organizacija dozorela tako daleč, da danes lahko govorimo že o sklenjenih vrstah trgovstva. Ravnotako se je organizirala industrija, medtem ko je obrtništvo že lahko pokazalo precej močno stanovsko organizacijo iz prejšnje dobe. Šele s tem aparatom je bilo mogoče nastopiti s tistim povdankom, ki more jamčiti za uspeh. Na tej podlagi in s to oporo se je v preteklem letu razvijalo naše glasilo.

Ob novem letu smo se odločili, izdajati list dvakrat na teden. Smatramo

to za nujno potrebno, ako hočemo čitateljem nuditi vse potrebne informacije. Na ta način bo naš list, ki je bil dozdaj predvsem stanovsko glasilo, pridobil v toliko, da bodo čitatelji v glavnem lahko iz njega črpali dnevne kupčijske podatke, ki si jih dozdaj morajo preskrbeti večkrat v tujem časopisju. To je seveda samo prvi korak k nadaljni izpopolnitvi lista, ki ga bomo pri prvi priložnosti začeli izdajati trikrat tedensko, s čemer bo vsem najbolj ustrezno, ker bo potem domači list prinašal vse dnevno gradivo ter se ne bo treba več opirati na drugo časopisje. V ta namen pa prosimo vse prijatelje lista, da pridno agitirajo zanj ter mu nabirajo novih naročnikov. Naj ne bo nobenega trgovca, industrijalca in večjega obrtnika, ki ne bi bil naročen na naše glasilo! Dozdaj smo opazili pri posameznikih dokaj mlačnost in skeptičnega kritiziranja; ta neplodna in zastrupljajoča letargija naj v bodoče izgine! Vsem tistim, ki ne vidijo spasa svojega stanu v uplivnem in splošno razširjenem časopisu, naj služijo za vzgled drugi stanovi! Že danes lahko zagotovimo čitatelje, da smo poskrbeli za velik krog odličnih sotrudnikov iz vseh panog gospodarstva, trgovine, industrije, obrta in prometa, tako da bomo čitateljem vedno lahko nudili mnogo, zares informativnega gradiva.

V letu, ki se je pričelo, nam je rešiti velike naloge. V Beogradu je zbrana konstituenta, ki ima nalogo, ustvariti ustavo naše nove domovine, temelje našega bodočega narodnega, kulturnega in gospodarskega razvoja. To je naloga fundamentalne važnosti, ker gre pri tem za rešitev problema, v kakšnem razmerju bo stal slovenski del jugoslovenskega naroda napram Beogradu in drugim delom velike Jugoslavije. Stojimo odločno na stališču narodnega in državnega edinstva ter odklanjamo vsak plemenski separatizem, ki baš v današnji dobi državi

lahko silno škoduje, ali zahtevati moramo, da bo naša bodoča ustava toliko upoštevala naše posebne slovenske razmere, da nam bo zagotovljen in osiguran naš gospodarski razvoj. Nikakor ne bomo dopustili, da bi slovenske pokrajine v okviru ustave postale morda oddaljena, zapuščena provinca na korist drugim delom države. To vrhovno načelo bo imel naš list venomer pred očmi in bo to stališče energično zastopal napram vsaki stranki. Kajti le predobro vemo, da politične stranke navzlic svojim programom v konkretnih primerih iz izključno političnih razlogov krenejo svoja pota, ker njihovim predstaviteljem vse živo gospodarsko življenje zemlje ni dovolj znano. Na ta pota mi naravno ne moremo stopiti, nasprotno pričakujemo, da se bodo stranke, ki nam stoje blizu, vedno opirale na naša stvarna izvajanja ter po njih uravnavale svojo politično smer.

Ko bo delo konstituante dovršeno ter se bo začelo redno parlamentarno življenje, bo treba rešiti nadaljne ogromne naloge. Vse to, kar bo v ustavi samo v velikem okviru in v splošnih obrisih šturirano, bo treba izvesti, treba bo ustvariti vse podrobne zakone na polju pravosodstva in vseh panog uprave. To bo vsled svoje obsežnosti, kljub manjši principijelni važnosti, ravno tako ogromno delo, ter bomo morali biti venomer budni, da nas drugi stanovi in razredi ne prehitijo. Vse naše gospodarske organizacije bodo morale složno in enotno nastopiti in v potrebi mogočno dvigniti svoj glas. Vsi ti boji se bodo namreč odigrali ne toliko z nekdanjimi strankarskimi gesli, ampak mnogo bolj s strogo gospodarskih vidikov, pri čemur bodo imele stanovske organizacije priložnost in dolžnost, da učinkovito posežejo v razvoj dogodkov.

Naš list bo glasnik teh zahtev in bo, v kolikor je to v naši moči, najskrbnejše čuval in branil gospodarske

O vodnih silah, elektrarnah in sličnem.

Predaval na sestanku elektrarn 9. okt. 1919
g. ing. Dušan Serbec.

Odkar se je začel bivši deželni odbor kranjski baviti z vodnimi silami v deželi, se je pri nas o tem veliko razpravljalo, sicer manj v javnosti, temveč pa v kavarnah in pri pivu. V celoti je pa pojmovanje o teh naravnih zakladih precej nejasno: eni hvalijo, drugi zabavljajo. Razlogi pa, ki se jih navaja s prve ali z druge strani, navadno niso pravilni in le redkokdaj zadenejo to vprašanje v živo.

V naslednjem ne mislim podati znanstvene razprave, temveč le poljudno nekoliko obravnavati snov, ki je v celoti tako obsirna, da bi se z lahka dala napisati cela knjiga.

Pred vsem! Prvovrstnih vodnih sil, to so take, ki se dajo z razmeroma majhnimi stroški izrabiti, pri nas na Slovenskem ni. Vrh tega so skoraj že vse izrabljene, seveda neracionalno, potem preprostih kmečkih mlinov ali žag. Brezdvomno je pravilno, da se to spremeni. A spojitev več manjših, slabo izrabljenih vodnih sil v eno večjo, moderno zgrajeno, obremeni iste že od pričetka z neprimerno visokimi odkup-

ninami. Temu se skoraj nikdar ni mogče izogniti.

Vodna sila zahteva strmec in vodno množino. Eno samo, strmec, pa premalo vode, ali veliko vode in premalo padca ne zadostuje. Vodne sile se nahajajo tedaj izključno le v goratem ozemlju, ozir. včasih še ob pričetku nižave. Izraz nižava je seveda le razumeti relativno in vsak posamezni vodni tok z ozirom na ozemlje, odkoder dobiva svoje pritoke. Za Savo n. pr. se začne nižava še le pred Zagrebom za njene pritoke v savski dolini. Najbolje sile so pa tam, kjer ozadje vodnih virov ne sestoji le iz posamezne gore, kakor običajno na Slovenskem, temveč iz visoke planote ali skupine gor, s širnim ozemljem, od koder se izlija vsa padavina le v nekatere odtoke. V Jugoslaviji odgovarja temu le Dalmacija in hrvaško obrežje. V vsej notranjosti dežele je treba istotako kakor pri nas, ob vsaki vodi previdno izbirati najboljšo stopnjo za izkoriščanje. Ob izviri je premalo vode, v nižini premalo strmca — najboljša vodna sila pa navadno ne leži v sredini vodnega toka, temveč v zgornji polovici, to je med izviro in sredino, med pričetkom nižave in izviro. Napačno bi bilo, izbirati le najboljši del vodne

sile za izkoriščanje, ker bi potem ostali slabši deli nad — posebno pa pod tem neizrabljeni. Pravilno se postopa le, če se dobro stopnjo razteza navzgor ali navzdol, kjer pač boljše kaže, dokler ne postanejo relativni stroški na pridobljeno konjsko silo previsoki. To bi imelo biti občni pravec za oblasti, pri podelitvi koncesij, za izrabo vodnih sil, vendar pa nikak dogma, ker je v gotovih slučajih še vedno bolje, da se vsaj ta del naravnega zaklada dvigne, ki je najljubši pridobiti mesto, da bi ves ostal neporabljen. Slično je postopala tudi rudarska oblast, ki je zabranjevala takozvano roparsko kopanje rude ali premoga.

Nadalje vpliva znatno na vodno silo, ali se nahajajo v dotičnem ozemlju snežniki ali ne. V prvem slučaju je razun v letih izredne suše računati le z enkratnim nastopom najnižje vode, to je ob času dolgotrajnega mraza, v drugem pa se kaže minimum skoraj redno dvakrat v letu, v zimi in po leti. Prvemu odgovarja na Slovenskem le ozemlje Drave. Izredni takozvani katastrofalni minimum nastopa tedaj, če se poletna suša razteza čim bolj proti koncu zime, to je pri nas začetkom marca. To se pa pripeti le vsakih 20 do 30 let.

Že iz predstoječega je jasno, da je treba velike previdnosti pri določitvi kapacitete vodne sile ozir. vodne množine, ker je strmec, vsaj v slučajih vode z velikim padcem navadno konstantna količina. V bivši Avstriji je bilo mogoče dobivati tozadevne zanesljive, včasih celo preprevidne podatke od centralnega hidrografičnega urada na Dunaju, ki je celo vrsto let po svojih organih opazoval, ozir. od časa do časa zmeril vse reke in potoke, ki pridejo za izkoriščanje vodnih sil v pošte. Brezdvomno bo kazalo to delo v jugoslaviji nadaljevati, da more vsak, kdor hoče vodno silo izkoriščati, če že hoče na novo projektirati ali obstoječi koncesionirani broj kupiti, dobivati zanesljive podatke o vodni množini, ne da bi mu bilo treba samemu vodo več let opazovati. Če je menjavanje vodne množine natančno znano, je vodna sila določena. Vendar je vsak slučaj za se nekaj individualni, že z ozirom na možnosti bodočega razvoja. Navadno se vzame kot vodno množino, ki se jo mora racionalno izkoriščati, to je ki se osem do devet mesecev v letu konstantno na razpolago, ker traja vsakokratna doba, kadar se nagiba vodna množina na svoj redni minimum, šest do osem tednov in se

interese širše in ožje domovine. Da pa bomo dorasli tej težavni nalogi, prosimo vse čitatelje in prijatelje lista za krepko moralno in materijalno podporo.

Gospodarska kronika leta 1920.

(Konec).

V carinski administraciji se je vlekel provizorij lanskega leta dalje, radi tega je zastajalo poslovanje carinarnic, in se kopičilo blago na obmejnih kolodvorih. Nikdo ni hotel začeti zidati carinskih skladišč, niti trgovci, niti železnica in niti država. Interministerijalna komisija je sicer ponovno ugotovila v novembru vse vzroke naše carinske mizerije, toda njeni sklepi se še danes niso izvršili. Upamo, da bo nova vlada v tem oziru naši trgovini šla bolj na roko.

Preložitve carinske meje na Koroškem je imela za mnoge trgovce neprijetne posledice. Tudi se je vsled zlorabe naredbe o obmejnemu prometu razvilo na obmurski coni obsežno tihotapstvo, katerega obmejne straže na škodo trgovskega sveta ravnodušno tolerirajo.

V zunanji trgovini imamo za beležiti prehod od kompezacijskih pogodb k prostim trgovskim pogodbam in pogodbam minimalnih kontingentov. Kompezacijske pogodbe so bile na podlagi nove regulacije izvozne carine odpovedane, vendar še dosedaj niso likvidirane. Proste trgovske in kontingentne pogodbe so bile sklenjene avgusta z Avstrijo in septembra z Čehoslovaško. Sedaj se pripravlja trgovska pogodba z Italijo, ki ima biti sklenjena koncem januarja 1921 in ki bo za Slovenijo izredne važnosti. Medtem ko dobimo po pogodbi z Avstrijo za izvažana živila skoro same fabrikate v zameno, imamo iz Čehoslovaške dobiti vendarle precej surovin in polizdelkov za naše industrije. Ugodnost minimalne tarife Avstriji ni bila koncedirana tudi pri tej kratkododni pogodbi ne. Pri likvidaciji kompenzacijskih pogodb je ostalo vprašanje poravnanj tirjatev iz kurzne difference za leto 1919 še vedno odprto in si lasti ta denar Centralna Uprava v Beogradu.

Notranja trgovina je trpela mnogo vsled prometnih težkoč. Gospodarski separatizem pretekle zime je polagoma odjenjal, cene so se orien tirale vedno bolj proti dinarskemu vplivu in poštno paketni promet je znatno izravnal zaloge in cene blaga v tuzemstvu. Ljubljana in Maribor sta postali važni tržišči napram severu in zapadu, v Ljubljani so nakupovali trgovci iz vojvodine, ki niso imeli z Madžarsko nobenih zvez, v Mariboru pa mnogo trgovcev in Hrvaške in Bosne. Vendar trgovstvo obeh mest ni znalo situacije prav izkoristiti in se je posredovalne trgovine polastila tuja speculacija, ki je veliko popraševanje po blagu izkoristila v nereelne svrhe.

letna doba večje množine hitro krajša. Redni vodni minimum leži v naših krajih navadno nekoliko pod polovico navedene srednje letne vodne množine — tedaj prav občutno nizko. Primanjkljaj je treba kriti s kalorično silo.

Pri vodnih silah s strmcem je treba še vpoštevati, da se le-ta ob času visoke vode znatno skrči, ker ima naravno višji ležeči dotok širši profil, kot nižji odtok. Ozir na to se rešuje sam ob sebi, ker se voli velikost turbin glede na to, da delujejo pri normalni vodi z najboljšim učinkom, kar se zgodi, če požirajo $\frac{3}{4}$ največje možne množine in se za ta slučaj vporablja še zadnjo četrtino. Vrh tega je še vselej rezervna strojna skupina na razpolago. Normalno ne bo pomisleka, par dni v letu, za več se ne gre, obratovati z vodno silo brez strojne rezerve. Kar se tiče izbire velikosti turbin, oziroma njih števila, je to deloma tehnično, deloma finančno vprašanje, ki se da rešiti le za vsak slučaj posamezno.

Glasom objav centralnega hidrografičnega urada pride na km preizkavane vodne dolžine v ozemlju Drave 452 surovih konjskih sil, Save 350 k. s., na Primorskem 365 k. s. in v Dalmaciji 267 k. s. Pod izrazom surova konjska

Finančni zakon 1920/21 je navadil davkoplačevalcem, posebno pa trgovstvu in industriji, težka bremena. Finančni zakon pomeni razen tega nov korak prehoda k dinarski valuti. Za izredne velike izdatke, kakor so likvidacija vojne in nova oprema vojske, je bilo treba najti novega kritja. Finančni minister je v ta namen porabil najrazličnejša sredstva, davek na vojne dobičke, izvozno carino, povečanje agia, uvozne carine, novi monopol, davek na poslovni promet, invalidni davek, unifikacijo trošarine in povišanje realnih davkov na dinarsko skalo. Trgovska zbornica kakor tudi zveza gremijev so že spomlad z obširnimi spomenicami utemeljile svoje pomisleke proti izdani obliki davka na vojne dobičke in prosile za umiljenje plačilnih pogojev. Dosegle pa so le neznaten uspeh, ki bistveno ni spremenil na stvari ničesar. Invalidni davek je težko zadel denarne zavode, plačarina pa vse nedržavne uradnike. Davek na poslovni promet je bil na podlagi zaključkov ankete oktobra meseca v Beogradu sicer reformiran, je pa v novi obliki za trgovstvo enako nesprejemljiv kakor v stvari. Ta davek podražuje blago, kakor je pač nanj določena carina, eno vrsto za par % vrednosti, drugo pa za več sto odstotkov vrednosti blaga. Razen tega je finančni minister oprostil združništvo od plačevanja tega davka pri uvozu in izvozu in ga s tem postavil v privilegiran položaj napram trgovstvu. Najinteresantnejše pa je, da mora ta davek plačevati trgovina in industrija, medtem ko je največji del prebivalstva, to je poljedelstvo, med njimi tudi veleposestništvo, davka oproščeno.

Enako nepredvidno se je postopalo pri upeljavi novih užitninskih davkov. Vsi protesti trgovstva proti višini trošarinskih davkov, kakor tudi proti obdavčenju nekaterih predmetov, kot na primer mineralnih vod in sodovičarskih izdelkov, dalje električnih žarnic, plina, kavinega surogata itd. so bili le bob ob steno. Vsi dokazi, ki so bili podani na ankele proti tem davčnim načrtom, so ostali brez vpoštevanja. Najbolj slabo kri pa je vzbujalo to, da so nekatere pokrajine ostale oproščene od posameznih trošarinskih davkov in to brez vsakega gospodarskega razloga. Bosanci in Slovenci so protestirali, da bi oni morali plačevati davek na žganje, medtem ko ga sosedi v Srbiji ne plačujejo. Ta in podobna nesoglasja bo treba pri prihodnjih proračunih popraviti.

Mnogo obljub finančnega zakona je ostalo dosedaj neizvršenih, predvsem likvidacija 20 % prisilnega državnega posojila ob priliki zamenjave denarja. Tažka bremena, ki jih nam nalaga prehodni budget 1920/21 so bila predvsem potrebna tudi za likvidacijo vojne, za oskrbo invalidov, za obnovo gospodarstva v državi in defenzivno opremo. Ni pa baš najprikladnejše, da se hoče v te namene izčrpati vse davčne

sila je razumeti teoretično številko, ki se računa le iz strmca in vodne množine.

Nadalje je treba še pripomniti, da delo hidrografičnega urada še ni popolno in se navadno številke nanašajo le na ta del vodnih tokov, s katerimi se je omenjeni urad do sedaj bavil in sicer obsega ta pri Dravi okroglo 571 kilometrov, pri Savi 473 km, na Primorskem 125 km in v Dalmaciji 239 km. Če se ostale, še ne preiskane dolžine vodnih tokov zmeri ter se računa, da bi vsebovale na km svoje dolžine isto število konjskih sil kot prej navedene, se teoretično izračuna, da bi bilo na celim Štajerskem na razpolago 1.570.000 k. s., na slovenskem delu okroglo ena tretjina, tedaj 500.000 k. s., na Primorskem 360.000 k. s., na celim Koroškem 670.000 k. s. in na slovenskem delu približno 220.000 k. s., na Primorskem 150.000 k. s., v Dalmaciji (številka, ki je brezdvomno znatno prenizka, ker ima toliko sile sama Cetinca), 80.000 k. s., skupaj za slovenske dežele tedaj 1.130.000 k. s. (številke po inž. Seeliger). Te številke značijo le surove konjske sile pri nizki vodi, kakor prej navedene in so le teoretičnega značaja.

(Dalje prihodnjik).

vire vojne konjunktore in se je v ta namen opetovano predlagalo najetje notranjega posojila. Ker je bilo po zamenjavi premalo novčanic v cirkulaciji moralo se je sukcesivno puščati nove kontingente v promet. Tako se je krožitev denarja povečala od zamenjave skoro za pol milijarde dinarjev. Projekt notranjega posojila, ki ga predvideva finančni zakon se ni izvršil. Napoveduje pa se novo inozemsko posojilo v kulturne svrhe, ki naj bi omogočilo zgradbo najpotrebnejših kulturnih institucij.

Izmed vseh sosednih držav nas najbolj zanima gospodarsko stanje Avstrijske republike s katero se likvidacija, ki jo predpisuje mirovna pogodba še ni pričela. Avstrija žene gospodarstvo sistematično v propad v nadi, da ji po bankrotu ne bo treba ničesar več plačati. Ona umetno zadržuje razjasnitev razmer, ne dopušča prenosa sedeža podjetij, ki imajo svoja obratovališča tu, v Jugoslavijo, sabotira naš promet in je šele pred nekoliko dnevi opustila naše vloge in depote na Dunaju od zapore, pod katero so stali nad poldrugo leto. Vsled nejasnega položaja z Avstrijo, nam je bilo nemogoče obnoviti gospodarske stike z drugimi državami, s katerimi so trgovske pogodbe že potekle in jih je treba obnoviti.

Naša industrija je trpela, kakor v letu 1919, tudi 1920 na pomanjkanju surovin. Železarska in kovinarska predvsem vsled pomanjkanja surovega železa in koksa. Vsi poskusi s koksiranjem domačega premoga niso dosedaj še prinesli praktičnih uspehov. Stavbene industrije so bile le del poletne sezone in le deloma zaposlene, druge industrije so trpele vsled visokih izvoznih carin, ki so jim onemogočale izvoz in so vsled izključnega dela za domačo porabo delovale le z reduciranim obratom. Enako je bilo z našimi obrti.

Konečno bodi omenjeno, da se je v preteklem letu dovršila stanovska organizacija trgovstva v celi Sloveniji z ustanovitvijo Zveze gremijev in trgovskih zadrug. Trgovstvo je doseglo dalje ustanovitev Trgovske akademije in Trgovskega lista, ki imata širiti gospodarstvo prosveto med domačim trgovstvom in naraščanjem.

V novem letu 1921 bomo stali pred velevažnimi dogodki in sicer predvsem pred vprašanjem upravne razdelitve naše države, ki je za naše gospodarsko življenje izrednega pomena, ter pred obnovitvijo trgovskih pogodb in drugih mednarodnih pogodb z inozemstvom, od katerih nas kot mejaše najbolj zanima pogodba z Italijo. Tudi glede izjednačenja trgovske in obrtne zakonodaje nam bo najbrž že to leto prineslo važne ukrepe. Dalekosežnost dogodkov pred katerimi stojimo, zahteva enotno in složno delavnost vseh gospodarskih organizacij in korporacij, da se povspnemo nad malenkostne strankarske difference in pripomoremo po svojih skromnih močeh k zgradbi temeljev našega bodočega blagostanja.

Ministerijalni tajnik Cigoi.

Varstvo industrijske lastnine.

(Nadaljevanje).

Kljub svoji lastninski pravici, pa mora imetelj patenta sprejeti na se gotove omejitve, ki jih uredba natančno določa. Te omejitve so se odredile deloma v korist posamezne druge osebe, deloma si jih pa pridržuje država v interesu splošnosti, v interesu državne obrambe, ali v interesu državnih dohodkov, kakor bomo to videli pri državnih monopolih.

Prvi tak slučaj je slučaj takozvane preduporabnika. Ako je kdo drugi v naši državi že ob času prijave izuma bil v posesti istega izuma — bodisi, da ga je sam izdelal, bodisi, da ga je drugače, potem odstopa, kupne pogodbe itd. pridobil — ter ga v dobri veri izdeloval, uporabljal ali vsaj že vse potrebno pripravil, da ga začne izkoriščati, sme izum tudi nadalje izdelovati, uporabljati, ne glede na to, da je izum postal predmet patenta drugega lastnika; toda ta uporaba je omejena izključno le na potrebe njegovega obrata. On sme tedaj po izumu

proizvajati predmete, v svojem ali tujem podjetju, to blago sam prodajati ali drugače spravljati v promet, sme proizvajanje po potrebi svojega obrata tudi razširiti, to je produkcijo pomnožiti. Ne sme pa izuma uporabljati za izdelovanje drugega blaga, ki ga ni izdeloval ob času, ko je sedanji lastnik patenta izum prijavil upravi; v tem slučaju bi prekorščil svoje in posegel v pravice lastnika patenta, za kar bi moral odgovarjati. Po dosedanjem razmotrivanju pojma patenta je samo po sebi umevno, da ta preduporaba izuma ni smela iti iz njegovega obrata v javnost ter s tem postati splošno znana ali splošna last, kajti tedaj bi izum ne bil več nov in bi bil postal nespособen za patentiranje. — Ako lastnik patenta ne prizna preduporabniku pravice uporabljenega izuma v označenem obsegu, jo preduporabnik more zahtevati potom tožbe pred upravnim odborom za izpodbijanje patentov.

Nadaljna omejitev, ki jo uredba predvideva, je, da sme minister trgovine in industrije dovoliti vojnemu ministru uporabljati izum, ki zamore koristiti obrambi države in ki se n. pr. more uporabiti pri izdelovanju bojnega orožja, streljiva, eksplozivnih snovi, pri zidanju utrd, pri graditvi bojnih ladij itd. Lastniku patenta pa ostane v tem slučaju patent, tako da ga more v polnem obsegu poljubno uporabljati in izkoriščati, primoran je le, da trpi souporabljanje izuma od strani vojne uprave. Zato mu gre pa primerna odškodnina, ki jo v slučaju nesporazuma določi pristojna civilna sodnja v spornem postopanju.

Globlje posega v patentne pravice lastnika naslednja omejitev. Ako zahteva interes državne obrambe, ali drugi važni državni interesi, da uporablja izum država v celoti ali deloma, toda v obeh slučajih izključno za se, ali pa, da ga preda splošni uporabi, zamore ministrski svet na predlog ministra, ki v njegov delokrog spada omenjeni državni interes, odvzeti lastniku patent in izum v celoti ali deloma, ter ga predati državni upravi, ali pa splošni uporabi. V vsakem slučaju pa mora ministrski svet o predlagani razlastitvi zaslišati upravo za varstvo industrijske lastnine. Dosedanji lastnik patenta pa, ima pravico na odškodnino, ki jo — kakor v prejšnjem slučaju — določi pristojna civilna sodnja v spornem postopanju, ako se državna uprava z lastnikom ne sporazume.

Ako se patentirani izum more uporabljati tudi pri izdelovanju od države monopoliziranih predmetov, se monopolna uprava sme koristiti z izumom, to je, ga sme uporabljati v svojih podjetjih, kjer se izdelujejo ti predmeti; lastnik mora to souporabljanje trpeti, nima pa pravice do kake odškodnine. Ni jasno in razumljivo, zakaj se mu ravno tu odreka pravica do odškodnine in zakaj se ne postopa na isti način, kakor v dosedaj navedenih slučajih, kjer mu gre odškodnina tudi pri souporabi izuma v svrhe državne obrambe, ki ni nič manj važna, kakor interesi uprave državnih monopolov. Pač pa prizna uredba lastniku patenta pravico do odškodnine zopet v nadaljnjem slučaju; ako namreč država monopolizira blago, ki je predmet patentiranega izuma, preneha patent in lastnik dobi zanj odškodnino.

Končno imamo še eno omejitev patentnih pravic, ki jo uredba imenuje prisilno licenco. Pod licenco razumemo pravico druge osebe, da se sme z lastnikom privoljenjem posluževati izuma, odnosno ga izkoriščati ter izdelovati po njem blago, kakor tudi prodajati ga in spravljati v promet. Kakor že ime pove, se prisilna licenca po načinu, kako se daje, razlikuje od prostovoljne licence, ki lastnik patenta ž njo prostovoljno, pogodbenim potom prepusti drugemu pravico izkoriščanja izuma. Prisilno licenco pa dajejo oblasti proti volji lastnika patenta, toda s predpogoji, ki upravičujejo to globoko poseganje v lastninske pravice. Govorili smo že zgoraj o odvisnem patentu, t. j. o zaščitenem izumu, ki se ne more uporabljati odnosno izkoriščati samostojno, ne da bi se istočasno uporabljal drug izum, ki je že pred njim patentiran. Ne bi bilo v interesu razvoja naše industrije, ako bi se v vsa-

kem slučaju in brez izjeme puščala lastniku prvega patenta možnost, da onemogoči izkoriščanje odvisnega patenta s tem, da prepove uporabljanje svojega. Ako tvori n. pr. ta odvisni patent napredek v izdelovanju kakenga predmeta in je radi tega izum znatnega pomena za razvoj industrije, se ne sme prepuščati lastniku prvega patenta, da samovoljno onemogoči tako izboljšanje dosedanje produkcije in ubija duševno delo novih moči, ki staro popravljajo in izpopolnjujejo. Ako šam noče potem prostovoljno licence dopustiti uporabljanje svojega patenta, daja uredba lastniku odvisnega patenta pravico, da potom tožbe zahteva licence od uprave za varstvo industrijske lastnine; dokazati pa mora, da je njegov patent velike važnosti za industrijo ali obrt, in tožiti ne more pred pretekom treh let od dneva obstoja prvega patenta. Uprava odloča v spornem postopanju, ali je opravičena zahteva po prisilni licenci. Ako tožbi ugodi in se stranki na to ne sporazumeti glede višine odškodnine, jo določi pristojna redna sodnija v spornem postopanju. (Dalje prihodnji).

Površni načrt ustave.

Iz Beograda se nam zaupno poroča, da predloženi načrt ustave popolnoma izpušča oziroma ignorira eno najvažnejših točk razmerja v državi t. j. zaščit in pospešitev industrije, trgovine in obrti ter prometnih in plovbenih razmer. Lepe avspicije za pridobitne kroge. Moderni in tako hvalisani volilni red dosegl je, da so zastopani vsi stanovi razun onih, ki so obsojeni plačevati in plačati vse, kar država potrebuje. Pridobitveni stanovi razun kmetov, t. j. industrija, obrt in trgovina nimajo niti jednega zastopnika v tem predstavništvu in čuditi se ni, če je gosp. minister Marković pozabil menjati v svojem načrtu te važne stanove. Saj ti posedujejo premoženje in zato morajo molčati, ker tukaj je vedno nevarnost, da pride posameznik do zgube svoje lastnine in se ga lahko občutno kaznuje na premoženju, kar je seveda pri onih, ki samo vlečejo, oziroma so samo plačani za svoj trud, ni mogoče, ker nimajo nič izgubiti. Zato pa jih moderni volilni red v obliki komunistov, socijaldemokratov, narodnih socijalistov itd., pošilja v obilici v parlament, da diktirajo, kaj se mora vse dati, a ne vprašajo, kje vzeti. Tudi v drugi zbornici, takozvanem senatu, nam bo spregovorili, če nočemo, da postanejo pridobitni stanovi ovca, ki se jo striže in striže dokler jo je kaj, četudi do pogina.

Izvoz in uvoz.

Dovoljen uvoz živine v Slovenijo. Minister za poljedelstvo in vode je zopet dovolil uvoz živine iz Koroške v Slovenijo.

Izvoz in uvoz ovc prepovedan. Ker se v sarajevskem, mostarskem in travniškem okrožju nevarno širi ovčje ospice, je izvoz iz teh in uvoz ovc v ta okrožja v svrhu omejitve te bolezni prepovedan.

Izvoz in uvoz naše kraljevine za tretje četrtletje. Uvozilo se je za svoto 726,042.499 dinarjev v srebru. Izvozilo pa za svoto 245,367.944 din. v srebru. V prvih 9 mesecih 1920 se je izvozilo predmetov v vrednosti 710,454.105 dinarjev v srebru. Od tega je šlo 76,72% v Italijo in v Avstrijo.

Izvoz iz čehoslovaške republike. Da podpira izvoz v Azijo je Čehoslovaška postavila v Trstu dve carinski postaji in dva depoja.

Švica je dovolila svoboden izvoz moke, rži, riža, kakava, čokolade, sladkorja, mesa, jajc, bikov, krav, petroleja, kože in kožnatih odpadkov, drv za kurjavo, materiala za izdelovanje papirja, bombaža, bombaževih tkanin, konoplje, jute, kaučuka, premoga, lignita, koksa, gutaperhe, porcelanskih izolatorjev, stekla za okna, železnega pirita, železnih odpadkov, železniškega materiala, orožja, razne mineralije, gotovo število strojev, optičnih instrumentov, lekarniških potrebščin, parfumerije, kemičnih substanc in raznih drugih predmetov za industrijske potrebe.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Omejitve sladkorne trgovine. Ministrstvo za prehrano je dovolilo tovarnam, da prodajo trgovcem sladkor in sicer vsaka tovarna do 100.000 kg. Posamezni trgovci ne more dobiti več kot 500 kilogramov sladkorja, katerega sme prodajati k večjemu za 4 K dražje od tovarniške prodajne cene. Pri nakupu sladkorja se morajo trgovci izkazati s potrdilom, da so zadostili v prejšnjem letu davčnim predpisom.

Trgovska pogajanja naših in nemških delegatov. Pogajanja med našimi in nemškimi delegati v svrhu obnove medsebojnih trgovinskih zvez, so v najlepšem teku. Med nami in Nemčijo bo sklenjen začasni sporazum, na podlagi katerega bo bazirala medsebojna trgovina in to iz tega vzroka, ker vsi dosedanjí kompenzacijski in tarifni dogovori niso prinesli velike koristi, kakor so je pokazalo pri avstrijski, ogrski in čehoslovaški pogodbi.

Industrija.

Zastoj v industriji in vprašanje delavcev. Kakor smo že v št. 22. pr. l. poročali, kaže se pri nas močen zastoj v naši industriji, tako da se bo moralo odpustiti veliko število delavcev. Kranjska industrijska družba na primer mora odpustiti okrog 800 delavcev, jeklarina na Ravnah okrog 200. Odpustitja pa delavce tudi druga, tu ne navedena podjetja. Kam pride naša industrija, če ne preboli kmalu teh posledic svetovne vojne? Vlada mora napeti vse svoje sile, da reši našo industrijo!

Elektrifikacija dravske doline od Fale do Varaždina. Leto 1921 bo prineslo nov napredek našemu narodnemu gospodarstvu. Začela so se pripravljati dela za elektrifikacijo dravske doline od Fale do Varaždina, vstevši Medjimurje in Prekmurje. Ustanovljena bo delniška družba, da izpelje načrt, ki se je pretrgal 11. in 12. pr. meseca v Varaždinu.

Drugi industrijski velesojm v Pragi. Od 28. februarja do 8. marca t. l. bo v Pragi drugi industrijski velesojm; pri tej priliki bodo v 18 sekcijah na razpolago najraznovrstnejši predmeti bogate čehoslov. industrije. Jugoslovanski trgovci, kateri se javijo na velesojm, dobe za 10 dinarjev trgovski znak, ki jim daje pravo na polovično vožnjo na vseh progah čehoslovaških železnic. Vsem, kateri se pravočasno prijavijo, bo stanovanjski urad preskrbel stanovanje v hotelu ali v privatnem domu. Vsi obiskovalci sejma dobe informacije tičeče se mesta Prage, trgovskih odnošajev, odredb za izvoz in uvoz ter carinskih pristojbin. Informacijska služba je organizirana tako, da bo vsakdo v trgovski pisarni obveščen o vsem, kar ga more na velesojmu zanimati. Praga se pridno giblje, da bi povečala izvoz svojih industrijskih predmetov. Gotovo bo ta prilika mnogim dala povod, da obiščejo Prago.

Usnjarska industrija. Domačini v družbi z ljubljansko kreditno banko, mariborsko eskomptno banko in hrvatsko trgovsko banko so ustanovili delniško družbo usnjarske industrije »Petovija«. To veliko podjetje, ki obsega vse panoge usnjarske industrije nam vzbuja upanje, da mnogo pripomore k znižanju cen usnjarskih izdelkov.

Denarstvo.

Odredba glede novega drobiža. Po odredbi ministra za finance se bo moral prejemati novi drobiž v sledečih razmerah: po 5 para do 5 dinarjev, po 10 para do 10 dinarjev, po 25 para do 25 dinarjev.

Podaljšanje termina za prijavo naknadne vojne škode. Ministrski svet je podaljšal rok za prijavo naknadne vojne škode do 1. februarja 1921.

Promet dinarskih novčan. Po izvestju »Narodne Banke« od 15. dec. 1920 se je od 8. do 15. dec. povečal promet za 32,767.790 dinarjev ter je dosegel 3.239.326.030 dinarjev.

Trboveljska premogokopna družba je povečala glavnico od 24 na 48 milijonov.

Ponarejene tisočdinarske banknote. Zagrebška policija je prišla na sled novo ponarejenim tisočdinarskim novčanicam, ker so jako slabo izdelane in brez vodnega znaka, niso nevarne.

Novi denarni zavodi. V Cavtatu je ustanovljena »Dalmatinska banka« s kapitalom K 4.000.000, kateri se more brez dovoljenja povečati na 10 milijonov K. Njena naloga je, podpiranje industrije, prometa itd. — V Dubrovniku je ustanovljena »Dubrovačka banka« z glavnico K 200.000, katere je sedaj povečana na dva milijona kron, ter se jo hoče povečati do 20.000.000 K. Banka se bo bavila z denarnim prometom, kupovanjem in prodajanjem nepremičnin, brodarstvom, eksportom in denarnim podpiranjem raznih podjetij. — V Beogradu je po inicijativi Srbov, naseljenih v Ameriki, ustanovljena banka pod imenom »Srbsko-amerikanska banka« z glavnico 20 milijonov dinarjev.

Internacionalni poštni promet. »Jutranji List« prinaša brzojavko iz Pariza, glasom katere je na internacionalnem kongresu v Madridu izdelana nova internacionalna tarifa. Odrejeno je, da bo službeni jezik za mednarodni poštni promet francoski ter, da se smatra zlati frank kot jedinica za obračunavanje.

Revizija beogradskih delniških družb: Minister za trgovino je odredil revizijo vseh beogradskih delniških družb, ki so bile ustanovljene po 1. jan. 1919.

Promet.

Promet s čehoslovaško republiko. Vsi interesi naj se v zadevah železniške opremljave vagonov v Čehoslovaško obračunajo v informacije na delegata ministrstva železnice čehoslovaške republike v Ljubljani, južni kolodvor.

Današnji številki prilagamo položnice ter prosimo, da p. n. naročniki vpošljejo naročnino v najkrajšem času upravnistvu našega lista, da v pošiljatelj ne bo zadržka.

Razno.

Nov davčni urad v Prevaljah, ki je podrejen davčnemu oblastvu v Slov. Gradcu, se je ustanovil za vzhodni del pliberskega in jugovzhodni del šentpavelskega okraja.

Finančna kontrolna postaja v Vojniku prične svoje delovanje s 1. januarjem 1921. l.

Stanovanjska naredba za Slove-nijo. Začasno je podaljšana stara stanovanjska naredba, ki bi koncem tega leta potekla. Nove naredbe, katero pripravlja deželna vlada ni bilo mogoče pred novim letom razglasiti. Upajmo, da bo imela ta naredba za trgovino, industrijo in obrt kake olajšave, ter da bodo podjetja vsaj v svojih lastnih hišah imela pravico, da se razširjajo.

Papir za sobno-slikarske šablone. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je dobil večjo množino finega papirja za sobno-slikarske šablone. Kar se bo ta predmet razdelil med interese, naj ti javijo svojo potrebo ustmeno ali pismeno pri navedenem uradu.

Stavba carinskih skladišč v Ljubljani. Po sklepu medministrske carinske komisije na konferencah v Ljubljani ima južna železnica zgraditi na glavnem kolodvoru carinsko skladišče za približno 200 vagonov blaga in carinske pisarne. Na stavbi in legi stavbe teh skladišč je trgovstvo mesta Ljubljane, ki ima dnevno posla s carinskim uradom, zelo zainteresirano. Zato je gremij trgovcev na inicijativo Zveze gremijev z glavnimi interesi pregledal dne 16. decembra 1920 komisijelno vse vpoštev prihajajoče stavbene prostore južnega kolodv. in sicer na strani mesta od Dunajske, Resljeve in Martinove ceste ter ob dovoznih cestah proti staremu pokopališču. Ker se je južna železnica odločila zidati iz obratnih ozirov carinsko skladišče na prostoru za kurilnico ob dovoznih cestah, je komisija sklenila, da tega projekta radi dovoznih razmer ne more sprejeti. Dohod k carinskim skladiščem bi se za trgovine v mestu podaljšal za skoro pol kilometra in bi bila dovozna režija vsled tega mnogo dražja. Dalje bi bil osebni dohod k carinarnici zelo otežkočen, ker je prehod preko tirov na kolodvoru prepovedan, dohod po Dunajski ali Martinovi cesti pa nepotreben ovinek do pol kilometra. Komisija se je enoglasno izrekla za to, da naj se zgradijo carinska skladišča na strani mesta, kakor se nahajajo tudi tovarna skladišča za lokalni promet. V ta namen bi prišla v poštev dva prositorja in sicer prvi, na katerem se sedaj

nahaja fakozvano sapeursko skladišče demobilizacijskega blaga ob Martinovi cesti. Drugi pa med Resljevo cesto in Ranzigerjevimi skladiščem ob sedaj provizorno položenih tirih. Gremij je sklenil, da se stopi v zadevna pogajanja s carinsko in železniško upravo, da se doseže sporazum, pri katerem bodo trgovski interesi našli polno vpoštevanje.

Uporaba državnega grba na pri-vatnih tiskovinah je vlada prepovedala.

Surogat za bencin: Ker je radi pomanjkanja bencina cena temu predmetu jako visoka, so ga začeli Angleži zamenjati z alkoholom, ker se ga more producirati v vsaki množini po nižji ceni kot bencin.

Gospodarska razstava v Pragi. Da pokaže čehoslovaška republika svoje gospodarsko stanje, priredi zemljedel-ska jednota 17. maja t. l. gospodarsko razstavo. Razstava bo imela sledeče oddelke: 1. obdelovanje zemlje, 2. vzgoja žita, 3. gospodarstvo, 4. živinoreja, 5. gospodarska industrija, 6. gospodar-ski stroji, 7. poljedelski, industrijski, obrtniški izdelki, 8. zadrugarstvo, 9. go-spodarske stavbe.

Velika stavka železničarjev grozi v Nemčiji. Štiri zveze železničarjev so predložile zahtevo, da se draginska do-klada železničarskim delavcem poveša za 1 marko na uro, želez. uradnikom pa se mora povečati za 60—70%. Po-ložaj je jako težak, ker zamore priti eventualno do ustavljenja prometa vseh državnih železnic.

Nemčija in Amerika. Mac Cornick, ameriški senator, ki je sedaj na popotovanju v Nemčiji v svrhu infor-macije, je izrekel v razgovoru z gospo-darskimi politikmi, da bo skušal pospešiti začetek gospodarskih stikov. Nemčija si tem iskreneje želi dobrih zvez z Ame-riko, ker ji bivši sovražniki v svojem fanatizmu vedno in vedno stavijo nove zahteve, ki so neopravičene v mirovni pogodbi, ter ji tako jemljejo vsako mo-gočnost do resnega dela.

Naznanila trgovske in obrt-niške zbornice v Ljubljani.

8489. Trgovske zveze s francosko Indokino. Trgovci v francoski Indokini želi stopiti v trgovsko zvezo stvrdka-mi, ki bi uvažale iz Indokine riž, po-per, kaučuk, ribje olje i. t. d., ter s tvrdkami, ki bi uvažale v Indokino izdelke iz lesa, steklo, papir, igrače itd. 8345. Pozor pred trgovskimi zve-zami pred nekim švicarskim akcijskim društvom. Pod tvrdko »akcijsko društvo v Ženevi« poštni predal 104 se ponuja ta tvrdka v srbskih listih kot posredo-valka pri nabavi blaga v Švici. Iz vero-dostojne strani se nam poroča, da ta družba ni protokollirana in da pravno sploh ne obstoji.

Najnovejša poročila.

Francoski izdelki v zameno. Jugo-slovanski konzulat v Lilly poroča, da se nahaja v severni Francoski velika množina raznih izdelkov, katere se za-more dobiti v zameno za življenske po-trebščine, sirovine, lan itd. Podrobnosti se zve pri našem konzulatu v Lilly.

Prešan papir. Čehoslovaška ima vsak mesec okrog 30 do 40 vagonov prešanega papirja na razpolago za izvoz. Naši interesi zamorejo stopiti v zvezo s čehoslovaškimi izvozniki preko češkega konzulata v Beogradu.

Borza 3. januarja.

Zagreb. Devize: Berlin 215 do 218, Bukarešt 190, Milan 524 do 530, London 532—538, Newyork 150, Pariz 920 do 930, Praga 177 do 180, Svica 2350 do 2475, Dunaj 24 do 24,15. Va-lute: dolar 149,50 do 151, avstrijske krone 25 do 26, rublji 60 do 80, češke krone 165, franki 880 do 900, napole-on-dori 493,50 do 495, marke 203 do 205, leji 196 do 198, lire 510 do 520. **Beograd.** Valute: dolar 37,25 do 37,75, franki 220 do 222, funti 132 do 133, lire—128 do 131, levi 40,50 do 41, leji 48,75 do 49, marke 50,25—50,50, avstrijske krone 6,50 do 6,80, napoleon-dori 122,50 do 123. Devize: London 135 do 136, Pariz 220 do 223, Milan 130 do 133, Berlin 53 do 54, Praga 44 do 44,75, Dunaj 6 do 6,10.

Jadranska banka	Denar	Blago
Jugoslavenska banka	1750	1840
Ljubljanska kred. banka	600	608
Narodna banka	900	980
Hrv. eskomptna	670	695
	1515	1525

Dunaj, devize: Zagreb 410.75 do 414.70, Berlin 913 do 919, Budimpešta 108.50 do 110.50, Bukarešta 810 do 820, London 2352.50 do 2372.50, Milan 2270 do 2290, Newyork 668.50 do 672.50, Pariz 3905 do 3945, Praga 741 do 747, Zürich 10100 do 10150. Valute: dinarji 1635 do 1655, dolarji 662.50 do 666.50, franc. franki 3880 do 3920, češkoslovaške krome 740 do 746, ogrske krome 115 do 117, leji 815 do 825, levi 720 do 730, lire 2260 do 2280, marke 912.50 do 918.50, funti 2340 do 2360.

Zürich, devizej Berlin 8.975, Newyork 558, London 23.20, Pariz 38.60, Milan 22.75, Praga 7.30, Budimpešta 1.075, Zagreb 4.10, Bukarešta 8.10, Varšava 1.05, Dunaj 1.50, žigosane 1.05.

Tržna poročila.

Novi Sad. Pšenica 940 do 960 K, ječmen 520 K, oves 310, nova koruza

350 do 380 K, moka 0 14-60 K, svinje 26 K živa teža, svinjska mast 44 K.

Cena vinu v Sloveniji. Domače vino 22 do 25 K, boljša vina 25 do 28 kron liter.

Cene francoskemu vinu padajo. Sto litrov dobrega vina stane 60—90 frankov, dobili pa se zamore v nekaterih krajih isto vino tudi po 50 frankov.

Cena kožam v Franciji je silno padla. Koža, ki je stala novembra 130 frankov, stane sedaj okrog 40 fr.

Cene mesa na Hrvaškem po kg žive teže: voli 12—16 K, krave 12 do 14 K, teleta 16—19 K, svinje 30—36 K.

Tarifa o trošarinskih nakladah za mesto Ljubljano. 1. Rum, arak, esenca za punč, rozolja, liker in vse oslajene opojne pijače 1 hl 1000 K. Opomba: Sem spadajo tudi dišeče žganje, tinkture, esence in sploh vse z ingridijencami mešane tekočine, v katerih je špirit poglavitni sestavni del, razen firnežev in mizarskih politur. 2. Špirit in žganje 1 l alkohola 10 K. 3. Denaturirani špirit, firneži in mizarske politure 1 hl 500 K. 4. Vino v sodih 1 hl 100 K. Opomba:

Sem spada vino, vinski mošt, vinska brozga, vino iz jagod, sladno vino in medica. Vino v steklenicah 1 steklenica 2 kroni. Opomba: Postavka za steklenico velja za vse vrste steklenic do 750 kubičnih centimetrov prostornine. Za vsakih nadaljnjih tudi samo pričeti 750 kubičnih centimetrov prostornine je plačati vnovič 2 kroni. Opomba: Ako se steklenice polnijo v mestu, se plača nakladna naklada v izmeri razlike med naklado za vino od soda in za vino v steklenicah. 5. Sadni mošt 1 hl 20 K. 6. Penina 1 steklenica 20 K. 7. Pivo 1 hl 60 K. 8. Kis (ocet) 1 hl 10 kron. 9. a) Govedo nad 400 kg žive teže 1 kos 50 K. b) Govedo od 250—400 kg žive teže 1 kos 40 K. c) Govedo od 50 do 250 kg žive teže 1 kos 20 kron. d) Govedo (teleta) do 50 kg ali 45 kg zaklane 1 kos 10 kron. 10. a) Ovce, ovni, koze, koštruni, jagnjeta in kozlički nad 10 kg v živem stanju ali 8 kg zaklani 1 kos 4 K. b) Kozlički in jagnjeta do 10 kg v živem stanju ali 8 kg zaklani 1 kos 2 40 K. 11. Prašiči: a) odrojčki do 10 kg žive teže ali 8 kg zaklani 1 kos 2 K; b) mladi

prašiči od 10—60 kg žive teže ali 8 kg do 45 kg zaklani 1 kos 12 K; c) prašiči nad 60 kg žive teže ali 45 kg zaklani 1 kos 20 K. 12. Meso in izdelki iz mesa 100 kg 20 kron. 13. Ribe in lupinarice: užitne ne posebej imenovane iz morja, jezer, rek in ribnjakov, sveže nasoljene, marinirane ali v olje vložene, ribje ikre, raki, polži, ostrige, hopotnice in morski raki 100 kg 20 K. 14. a) Sveže sadje, sveže užitne jagode, sveže fige, kostanj in orehi 100 kg 2 K; b) oprazeno, posušeno in vloženo sadje, kompoti 100 kg 8 K; c) citrone in pomaranče 100 kg 4 K. 15. Oves v zrnju 100 kg 1 20 K. 16. Seno brez razlike, tudi mešana klaja, slama, rezanica, otrobi, stelna slama 100 kg 1 K. 17. Riž 100 kg 10 K. 18. Moka 100 kg 1 50 K. 19. Surovo maslo, sveže vseh vrst 100 kg 10 kron. 20. Svinjska mast 100 kilogr. 10 K. 21. Milo 100 kg 10 K. 22. Sir 100 kg 10 K. 23. Olje vseh vrst 100 kg 10 K. — Ljubljana, dne 25. novembra 1920. Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane. Dr. Iv. Tavčar, župan, l. r.

Specerijska in delikatesna trgovina na debelo

T. Mencinger

Ljubljana

Resljeva cesta št. 3. — Sv. Petra cesta št. 35.

Zaloga: vin, salam, likerjev, mineralnih vod.

13, 20—20

IVAN JAX IN SIN
LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 15.

Šivalni stroji in stroji za pletenje
Izborna konstrukcija in elegantna izvedba iz tovarne v Lincu.
Ustanovljena leta 1867.
Vezanje potuje brezplačno.
Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zasloni in franki.

Roleta iz prvih tovarov. — Dikopp, Strya, Wittenrad.

LENASI & GERKMAN
Ljubljana

Stritarjeva ul. 4 — Lingarjeva ul. 2

Trgovina s suknenim, modnim in manufakturnim blagom.

Na debelo. 31, 20—20. Na drobno.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku

ponuja:

žvepleno kislino, solno kislino, kristalno sodo, grenko sol, Glauberjevo sol, kalijev soliter, pralni prašek, umetno gnojilo (Superfosfat), rdeče barve, zeleno galico. — Nanovo vpeljane specialitete: raznovrstne tinte v kakovosti prvih nemških znamk, modrilna esenca, modrilni prašek, modrilne kocke in modrilne kroglice. 101, 5—5

Posteljne vložke

z mrežo iz jeklene pobakrene žice, izdelek domače tovarne, ima v zalogi zastopnica, tvrdka

Zalta & Žilič

Ljubljana, Gosposvetska cesta.

Lesene žeblice za čevlje

izdeluje 140, 48—1

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tacen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

Vodovodne in plinske cevi

v premeru po 1/4 in 5/4 cale, oddaja mnogo pod dnevno ceno tvrdka 128 3-3

J. Razboršek, Šmarino p. Litiji.

Anton Erker

Slomškova ulica 11 Ljubljana Resljeva cesta 20

Največja zaloga

cigaretnega papirja in stročnic, pisemskega papirja, črnila, rdečila, kreme za čevlje, čevljarske smole, aperture za usnje, olja za šivalne stroje, toaletnega mila ter drugega blaga. — Na debelo! 113, 10—9

Veletrgovina s specerijo in deželnimi ter gozdnimi pridelki
ANT. KOLENC, CELJE
Kralja Petra cesta št. 22. 16, 20—16

VELETRGOVINA

Gregorc & Verlič, Ljubljana

Cesta na Gorenjsko železnico št. 7
priporoča

raznovrstno žganje, kakor slivovko, rum, brinjevec in konjak. — Vedno velika zaloga kolonialnega in specerijskega blaga.

— Konkurenčne cene. —

Telefon interurb. števil. 246.

Zahtevajte cenike!

71, 10—10

Etagere za kuhinjo

elegantne garniture z napisi.

Prima in eksportno 134—3

kuhinsko posodo (čehosl. izdelki)

priporoča na debelo po tovarniški ceni

veletrgovina z železnino

Ivo Andraschitz, Maribor.

KASTELIC IN DRUG

Trgovina s papirjem na veliko

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6/l.

115, 10—10

PRVI MESTNI MLIN V CELJU

PRIPOROČA

43 a, 10—10

VSAKOVVRSTNE MLEVSKE IZDELKE

V ZNANO NAJBOLJŠI KAKOVOSTI. — DNEVNA DELAZMOŽNOST 80.000 kg.

BALKAN

delniška družba za mednarodne Transporte.

Brzjavni naslov: Spedbalkan.

6, 52-2

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Špedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zavarovanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patent. pohištvom na vse strani.

Prvo ljubljansko javno skladišče spojeno s tirom južne železnice. - - Carinska agentura javnih skladišč.

== Največje domače špedicijsko podjetje v Jugoslaviji. ==

Vsem trgovskim tvrdkam,
družbam in korporacijam
se priporoča za vse vrste
tiskovin**TISKARNA „SAVA“**

— v Kranju. —

86, 15-15

67, 50-20

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, MESTNI TRG ST. 10.Uvoz in prodaja vsako-
vrstnega inozemskega
manufakturnega blaga
in pletenin.

Na debelo in drobno.

Ant. KrisperColoniale
Ljubljana.

55, 52-23

Na debelo! Na drobno!

Veletrgovina z železnino
Breznik & Fritsch

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1

priporoča svojo izredno bo-
gato zalogo različnega želez-
nega blaga po nizkih cenah!**Točna in solidna postrežba!**

Na debelo! 89, 20-9 Na drobno!

Društvo lesnih trgovcev
dravske dolinev Mariboru
Aleksandrova cesta št. 45

kupi in prodaja

rezani in tesani lesv vsaki množini po dnevnih
cenah. 23, 52-22

Na debelo. Na drobno.

Leopold Pevalek

Ljubljana - Židovska ulica 4.

Trgovina s papirjem. Šolske
potrebščine. - Razglednice.

106, 52-14

Na debelo. Na drobno.

Desetinske tehtnice, štedilnike, vrata
za peči in dimnike

izdeluje in priporoča 136, 3-3

I. Malenšek

ključavničarstvo - Boh. Bistrica, Gor.

Razširjajte Trgovski list!

17, 24-22

Fr. Stupica, Ljubljana

Gospodarska cesta 1

priporoča svojo zalogo
železnine, poljedelskih
strojev in železnih
blagajn na debelo.**Jadranska montanska**
družba, d. z o. z. Ljubljana

Zvonarska ulica 5 (S).

Telefon 9. - Brzjavi „Montana“

Import. Eksport.

Prodajamo in kupujemo na debelo:

Vse vrste
kovin, rudnin
in kemikalij ter vse
industrijske izdelke, spa-
dajoče v rudarsko, fužinarsko in
kemijsko stroko. 65, 26-22Veletrgovina papirja, knjigarna
in tovarniška knjigovodnica**VILKO WEIXL**

— Maribor —

Glavni trg št. 22

priporoča vse vrste šolskih in
pisarniških potrebščin ter šolske
in leposlovne knjige.

Izvršuje vsa knjigovodska dela.

Izdelovanje papirnih vrečic.

45, 20-6

Anton Tonejc in drug

Maribor, Jugoslavija

trgovina s kolonijalnim,
špecerijskim blagom in
deželnimi pridelki na debelo.Brzjavi: Tonejc Maribor. — Telefon št. 68. — Čekovni račun št. 11.668.
Tekoči račun pri Ljubljanski kreditni banki v Mariboru.

UVOZ. IZVOZ.

IZVOZ J A J C.**Veletrgovina manu-
fakturnega blaga****Hedžet & Koritnik**

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 4.

Telefon interurban št. 75.

11, 50-23

Dobiva ponajveč iz An-
glije v velikih množinah
raznovrstno volneno,
modno in perilno blago.

„SVETLA“

elektrotehniško podjetje

JANKO POGAČAR

Lovro Effenberger & Cie.

Centrala LJUBLJANA

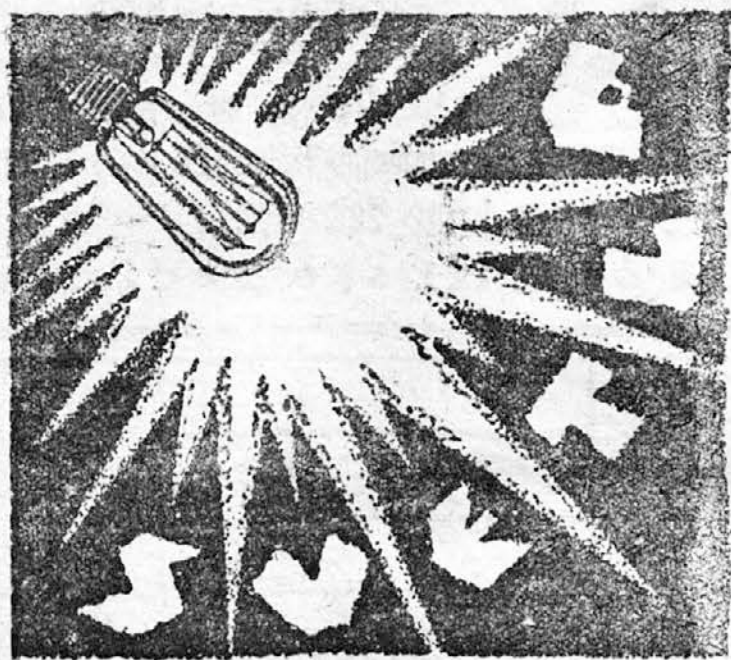
Najboljša izvedba. - Takošnja odprema.

Najnižje cene. - Ponudbe in pojasnila na

željo vsaki čas brezplačno na razpolago.

Podružnica v ZAGREBU

Frankopanska ulica šte. 2.

Instalira: popolne elektrarne, prekozemne cene, popolne napeljave v mestih in pokrajinah, naprave za vsakovrstno industrijo, razsvetljavo javnih in privatnih poslopij, tovarn, gledališč, bank, hotelov itd., posamezne naprave za normalne in specialne svrhe, telefonske, telegrafске in signalne naprave itd.

Dobavi: motore, diname, pretvoritelje (Umformer), generatorje za motore, ventilatorje, električne kurilne in kuhalne aparate za domačo, obrtniško in medicinsko uporabo, merilne aparate, števec, inštalacijski in vodilni material vsake vrste, ročne svetilke, armature, svetlobna telesa, žarnice vseh vrst, vsakovrstni material za slabi tok, akumulatore, žepne baterije, ovoje itd.

Izdeluje: moderna telesa za razsvetljavo, natisne, stojne svetilke, stropne svetilke, lestence, vsakovrstne svilen senčnike po lastnih umetniških osnutkih, izdeluje naročila natančno tudi po zaželenih predpisih ali vposlanih skicah. 70, 20-10

Specijalitete: novi patentirani „Sona“ zvonci, za močni tok, brez baterije, brez transformatorja, nikakih nadaljnjih stroškov z oskrb zvonca, navadno priklapljen zvonca brez truda na vsako obstoječo svetlobno napeljavo, nova patentirana autohupa „Sonavox“, patentirani držaji za senčnike „Sona“ brez vijakov.

Zveza slovenskih trgovcev v Celju

nudi po skrajno nizkih dnevnih cenah in sicer: sladkor, sol, petrolej, vžigalice navadne in Ciril Metodove. Naročila naj se naslovijo direkto na »Zvezo«.

Telefon št. 135. Brzjav: Kreditno blago.

5 b, 25-12

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj sedanosti.

Opalograph

razmnoževalni aparat,

razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizbrljive steklene plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: 15, 20-20

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

Karbidne gorilce

na debelo in drobno priporoča po tovarn. cen

A. Suchy, Kranj

Zastopniki se iščejo. 133, 3-3

M. TREBAR

Ljubljana, Sv. Petra c. 6.

J. KOPAC, svečarna

Ljubljana, Celovška cesta 90.

Priporoča voščene sveče, zvitke, sveče za hišno rabo in kadilo.

Kupuje 60, 20-19

čebelni vosek, suhe satine, kapljine po najvišji dnevni ceni.

IVAN JELAČIN

Ljubljana

veletrgovina s špecerijskim in kolonijalnim blagom.

Točna in solidna postrežba!

2, 50-22

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Kapital 20,000.000 K. — Rezerve okrog 6,000.000 K.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Sprejema: vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja: devize, valute, efekte itd.

Eskontira: menice, terjatve, fakture.

Daje: kredite in predujme na blago, efekte itd.

Izdaja: akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Pospešuje: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Brzjavni naslov: Eskomptna. Interurb. tel. št. 146.

50, 20-17

Fr. Brumat

Ljubljana

Mestni trg št. 25, I. nadstr.

Manufaktura in tkanine.

!!! Konkurenčne cene. !!!

118 52-8

Zahtevajte povsod

ILIRIJA**Kremo za čevlje**

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo, lak za usnje, vazel in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

Golob & Ko.

Ljubljana -- Vič.

Cena in kvaliteta povsem konkurenčna.

102, 20-9

Odgovorni urednik: Franjo Zebal.

Oprava za pisarne

registrature, pisalne mize, fotelji v lepi izbiri.

Vabimo na ogled!

8, 20-18